

# Društveni život Hrastovskog

STJEPAN KOVAČEK

## 1. Uvod

Društvene organizacije temeljni su čuvari kulturno-povijesne baštine zavičaja kao presudnog čimbenika očuvanja autentičnog i prepoznatljivog identiteta kraja i njegovih žitelja. Na području ludbreške regije u tom je pogledu u posljednjih nekoliko desetljeća prednjačilo Hrastovsko, sloveći kao seoska sredina s vrlo složenim društvenim organizacijama, naprednima i sposobnima organizirati različita javna događanja najviše razine. Mjesto Hrastovsko pitoma je seoska sredina, smještena na povišenoj terasi, pri spoju sjevernih padina Kalničkog gorja u dolini rijeke Bednje i ravničarskog podravskog kraja. Po svom položaju zauzima jugozapadni dio područja grada Ludbrega, pri čemu na zapadu graniči sa Slanjem koje pripada općini Martijanec, a na jugu s Kučanom Ludbreškim.

Arheološki nalazi jugozapadno od sela (gradina Vučje grlo) svjedoče o naseljenosti ovoga područja u razdoblju od prapovijesti, preko antike i srednjega vijeka. U prvom popisu sela ludbreškoga vlastelinstva iz 1360. godine spominje se naselje pod nazivom Hrasti (*Hraszty*), što biva prvim pisanim spomenom današnjeg Hrastovskog. Biljni pokrov, odnosno hrastove šume kao okoliš u kojem je nastalo selo Hrastovsko, sačuvan je u njegovu nazivu od najdavnijih dana.

U vrijeme osmanskih pohoda u 16. stoljeću Hrastovsko je potpuno opustjelo, da bi potom u 17. stoljeću ovdje nastalo više plemićkih posjeda. Grofica Elizabeta Keglević založila je 1672. godine svom službeniku Matiji Orišiću

u Hrastovskom „za mjesto kurije“ jedno selište i „mjesto za plemićki dvor“ koje je nekoć posjedovao Blaž Tuškan. Ista je vlastelinka 1673. godine za 500 forinti založila Franji Balogu u Hrastovskom *pro loco curiali* jedno selište i 5 kmetova u tom selu i Kučanu. U Hrastovskom je svoj plemićki dvor i 6 kmetova imao i Mihajlo Natulija. Grof Franjo Erdödy založio je 1684. taj dvor plemiću Franji Kolakoviću. U Hrastovskom su svoje kmetove imali i plemići koji su izgradili kurije u drugim selima. Tako je npr. 1661. Ivan Gracki posjedovao 6, a Juraj Belovari 1674. čak 16 kmetova. Godine 1734. u tom su selu kurije imali plemići Betović i Barić, a kmetove je posjedovalo još 5 plemića.<sup>1</sup> Početkom 18. stoljeća u selo se naseljavaju kolonisti koji imaju status kmetova. Godine 1787. Hrastovsko ima 42 kuće sa 186 odraslih žitelja i 99 djece.

Težački život uz rijeku Bednju bio je sve samo ne lagan. Seljaci iz Hrastovskog i susjednog Kučana tužili su se 1774. godine: *Zemlje i senokoše naše drugač zajedste kalne, skoro zmirrom povodnom podveržene jesu*. Samo manji dio oranica bio je nešto kvalitetniji. Ali i na njima je uspijevao samo „posrednji žitek“. Livade su imali *dosta dobre, negda malo, seno dobro [... ] na njih raste*. Seljaci iz Hrastovskog napose su se tužili: *Selo takajše naše odiranju potoka Bednje na tuliko je podverženo, da ako pomoć kakva tomu ne postavi se, boimo se, da na skorom odovud odseliti se i oditi budemo morali*.<sup>2</sup> U opisu ludbreškoga vlastelinstva iz godine 1813. u naselju se

1 Grupa autora: *Ludbreg*, Ludbreg: Skupština Općine Ludbreg, 1984., 95.

2 Isto, 112.



Sl. 1. Na najstarijoj karti proizašloj iz prve vojne izmjere, provedene 1783. – 1784. godine, vidljivo je kako Hrastovsko čini samo jednostrani niz kuća uz rijeku Bednju odnosno potok (izvor: <https://maps.arcanum.com/de/map/firstsurvey-croatia>).

spominje kuća vlastelinskog lovca i lugara, vlastelinski majur sa stambenom i gospodarskom drvenom zgradom te 46 kmetskih kuća.

U kasnijem razdoblju razvoja naselja gradnja se širi uz prometnicu Varaždinske Toplice – Ludbreg. Godine 1952. odjeljuju se od osnovne škole u Ludbregu polaznici iz Hrastovskog i u njemu se otvara nova područna škola s jednom učionicom i učiteljskim stanom u zadržanom domu. Ova škola ukida se 1971. godine, a učenici se prevoze školskim autobusom na nastavu u obližnji Ludbreg.<sup>3</sup>

Preustrojem lokalne samouprave na području Republike Hrvatske u 1990-im godinama Hrastovsko, zbog blizine Ludbrega i velikog broja tamo zaposlenih stanovnika, sve više poprima karakter prigradskoga naselja. Pripada ludbreškoj Župi Presvetog Trojstva. Godine 1953. Hrastovsko je imalo 847 stanovnika, što je najveći broj stanovnika u povijesti tog naselja. Od 1993. godine službeno pripada gradu Ludbregu, bivajući tako četvrtim najvećim naseljem (među njih 13). Do teritorijalne

reorganizacije u Hrvatskoj nalazilo se u sastavu tadašnje Općine Ludbreg. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine naselje je imalo 672 stanovnika u 202 obiteljska kućanstva.

## 2. Sakralni i javni sadržaji

U Hrastovskom je već 1810. godine stajao drveni križ, a godine 1919. izrađen je sadašnji, već godinama smješten u uglu dvorišta obitelji Grgec, na raskrižju Vinogradske i Selske ulice. Na njemu stoji posveta *Na slavu Božju podigli žitelji sela Hrastovsko*. Uz cestu kraj vlastelinskog majura postavljen je 1892. godine poklonac posvećen sv. Florijanu, zaštitniku od požara. Dala ga je podići seljanka Monika Đuran, ostavivši 100 forinti za njegovo održavanje. Od majura nije ostalo tragova, jedino je preživio poklonac na raskršću. Ove je godine ispred društvenog doma podignut još jedan poklonac posvećen sv. Florijanu, na inicijativu mjesnog dobrovoljnog vatrogasnog društva, a u prigodi

<sup>3</sup> Isto, 420.



Sl. 2. Svatovi u Hrastovskom na početku 20. stoljeća.

svečanog obilježavanja 100. obljetnice njegova osnutka.

U novijem, sjevernom dijelu sela nalazi se kapela Krista Kralja. O njoj se zna da je podignuta uoči Drugog svjetskog rata dobrovoljnim prilozima mještana. Godine 1937. počeli su se sabirati doprinosi, gradilište je poklonila obitelj Bedeković, a kip Krista Kralja izrađen je u Koprivnici. U mjestu je ostala priča kako je kip dopremljen zaobilaznim putovima (jednim dijelom konjskom zapregom, na „kurzinju“, kako se ne bi oštetio putem) daleko od glavne ceste, kako bi se izbjegle vojne formacije. Kapelica je potpuno dovršena 1940. godine<sup>4</sup>, dok je preuređenje doživjela na inicijativu Mjesnog odbora Hrastovsko 2019. godine, pri čemu su provedeni zahvati na unutrašnjosti, tornju, fasadi i vanjskom okolišu. *Valja spomenuti kako u kapelici središnje mjesto na oltaru zauzima kip Krista Kralja. Uz nove bočne prozore kapelice nalaze se fotografije nekoliko posljednjih ludbreških župnika, zatim dviju redovnica rođenih u Hrastovskom, karmelićanki Srca Isusova, č. s. Ane Žilavec – sestre Rafaele i č. s. Celine Križanić, kao i jedinog „hrastolonskog“ svećenika Zorana Gložinića, aktualnog župnika u Župi Uskrsnuća Isusova u Kućan Marofu.*

Od 1996. godine u Hrastovskom postoji i kapela Krista Kralja i svete Ane, kao središte

vjerskih zbivanja u mjestu. Njezina je gradnja započeta 1990. godine zahvaljujući nastojanjima tadašnjeg župnika Josipa Đurkana, Veronike Križanić (darovateljice zemljišta za gradnju te kapelice i dugogodišnje „zvonariće“), Brankice Kovaček, Mirka Požgaja, Đure Blagusa te radu i darovima mještana. Kapelica od 1996. godine ima i elektrificirano zvono. Oslikao ju je domaći vrsni slikar naive Ivan Štefanek, a blagoslovljena je 28. srpnja 1996. godine. Tabernakul (svetohranište), koji je izradio domaći stolar Ivan Marković, nalazi se uz prolaz prema vjeronaučnoj dvorani, u kojoj središnje mjesto zauzima slika svete Ane, jedno od najstarijih djela Ivana Štefaneka, prenesena iz kapele Krista Kralja.

Kapela služi za euharistijsko slavlje dvaput mjesečno, dok se u vjeronaučnoj dvorani, izgrađenoj četiri godine nakon izgradnje osnovnog dijela objekta, održava vjeronauk za učenike osnovne škole te susret molitvene zajednice Krvi Kristove.

U Hrastovskom se već godinama održavaju dva proštenja u godini. Proštenje vezano uz blagdan Krista Kralja organizira se posljednje nedjelje prije adventa, dok se proštenje blagdana svetih Joakima i Ane obilježava sredinom ljeta, 26. srpnja.

Rijetko koje selo gradilo je toliko domova kao Hrastovsko. Imalo je najprije malo vatrogasno spremište, zatim vatrogasni dom u središnjem dijelu južnog dijela naselja, odnosno Selskoj ulici.

Na lokaciji nekadašnjega vlastelinskog kompleksa (srušen oko 1930. godine) nakon Drugog svjetskog rata izgrađen je zadružni dom kao treća javna građevina u povijesti mjesta. U njemu su bili različiti sadržaji (uključujući i već ranije spomenutu područnu školu), da bi u novije vrijeme uz cestu koja južni dio sela povezuje sa sjevernim bio izgrađen današnji društveni dom. Uz veliku salu za organizaciju najrazličitijih sadržaja, s pripadajućom kuhinjom, u objektu se nalaze vatrogasno spremište, prostorije nogometnog kluba, poslovni prostori više tvrtki te službeni prostori Poljoprivredne zadruge „Ludbreški kraj“. Izgradnjom novog

<sup>4</sup> WINTER, Marija: *Iz povijesti Ludbrega i okolice* – 2, Koprivnica: Nakladna kuća „Dr. Feletar“, Grad Ludbreg, 2000., 75.



Sl. 3. Sudionici izgradnje prvog vatrogasnog spremišta u Hrastovskom.

društvenog doma stečeni su uvjeti za organizaciju mnogobrojnih manifestacija ne samo na razini mjesta, već i na razini cijele ludbreške regije, s obzirom na to da su mještani Hrastovskog u nizu posljednjih desetljeća sloveli kao jedna od najsložitijih i najsposobnijih društvenih sredina na području ludbreške regije. U društvenom domu organizirano je i 13 dočeka nove godine za mještane i njihove mnogobrojne goste.

Jedan od glavnih zidova u sali društvenog doma jedinstven je po vrhunskim unikatnim slikarskim djelima domaćeg majstora naive Ivana Štefaneka, izrađenim 2000. godine, na kojima su prikazana 4 godišnja doba „u domaćem kraju“. Njegova dojmljiva umjetnička djela s prikazima podravskog kraja već pola stoljeća krase zidove u svim dijelovima svijeta.

U posljednje vrijeme na prostoru kod društvenog doma i nogometnog igrališta uređeno je košarkaško i malonogometno igralište, postavljene su sprave za vježbanje na otvorenom, a već od ranije na tom mjestu nalazi se i dječje igralište. Istaknuto mjesto zauzima i spomen-poprse Bože Leinera (1919. – 1942.), prvog komandanta Kalničkog partizanskog

odreda.<sup>5</sup> Vezano uz pogibiju Leinera i Milivoja Marijana, u štaglju obitelji Vranović, veže se priča o jedinoj razglednici Hrastovskog, koju je 1958. godine izdao Odbor za proslavu 15. godišnjice 32. divizije.

### 3. Kulturna zbivanja

U 19. stoljeću i u prvoj polovini 20. stoljeća u našim su krajevima čitaonicama nazivana čitateljska društva, klubovi čitatelja i slična društva koja su promicala čitanje i same knjige. Bila su to pravilima uređena društva utemeljena radi zajedničkoga nabavljanja novina, časopisa i knjiga, a često i ujednačena stava prema političkim zbivanjima. Dana 21. travnja 1920. godine dolazi do osnivanja Hrvatske pučke knjižnice i čitaonice u Hrastovskom. Svrhom Društva u pravilima je navedeno *širenje obrazovanosti među svojim članovima, podupiranje narodne književnosti i njegovanje društvenosti. Nabavljat će za čitanje političke, beletrističke i*

<sup>5</sup> DRETAR, Milivoj: *Slobodna Podravina*, Zagreb: Savez antifašističkih boraca i antifašista, 2013., 11–14.



Sl. 4. Sudionici priredbe održane u Hrastovskom 10. lipnja 1973. godine povodom obilježavanja 50 godina DVD-a Hrastovsko i 400. godišnjice Seljačke bune.

*strukovne časopise i knjige te priređivati poučna predavanja i zabave.* Predsjednik ovog prvog formalnog udruženja mještana Hrastovskog bio je Franjo Mlinarić, uz potporu tajnika Josipa Markovića. O radu ove organizacije nisu sačuvani nikakvi zapisi, stoga je za pretpostaviti kako je djelovala relativno kratko.

Bez obzira na relativno kratko djelovanje mjesne knjižnice i čitaonice, kulturne aktivnosti u mjestu dobivaju novi zamah već 1932. godine, kada dolazi do pokretanja aktivnosti „Dramske sekcije Mjesne zajednice Hrastovsko“, koju su osnovali Andrija Križanić i Ivan Gotić. U radu sekcije i pripremanju priredbi sudjelovali su tada gotovo svi mještani. U predstavama su glumili svi koji su to htjeli, od male djece do najstarijih mještana. Tih godina u selu nije bilo nikakvih društvenih objekata, stoga je sekcija svoje predstave održavala pod vedrim nebom. Više od pedeset godina voditeljem dramske sekcije u Hrastovskom bio je Andrija Križanić, osmislivši niz predstava odnosno uzorno organiziravši različita kulturna događanja. Najupečatljivije djelo „hrastolonskih“ amaterskih dramskih skupina svakako je bila predstava „Matija Gubec“, premijerno prikazana 1937. godine, a ponavljana 1953. i 1973. godine, pri čemu potonja biva organizirana povodom obilježavanja 400 godina Velike seljačke bune. Među poznatije predstave va-



Sl. 5. Članice Društva žena Hrastovsko.

lja ubrojiti „Pepeljugu“ i „Jožicu“, pri čemu su iste bile prikazane i na regionalnim smotrama dramskih amatera sjeverozapadne Hrvatske. Dvorane u kojima su predstave bile izvođene često su bile pretijesne, a među posebno dojmljivim amaterskim glumicama više od pedeset godina bila je Kata Kolak.

Krajem 80-ih godina prošlog stoljeća sekciju je vodila Đurđica Struški, djelujući pod okriljem Društva „Naša žena“ Mjesne zajednice Hrastovsko. Početkom ovog stoljeća tradiciju organizacije amaterskog dramskog rada nastavila je mjesna udruga žena, a pred 20-ak godina u tom su smislu relativno kratko djelovale i „hrastolonske mažoretkinje“.

#### 4. Društvo žena Hrastovsko

Od svog osnutka 1957. godine, Društvo žena Hrastovsko svojim radom i nesebičnim zalaganjem svih članica uvelike je doprinijelo izgledu svog naselja. Tijekom svog postojanja Udruga raznim manifestacijama biva uključena u humanitarno djelovanje i dijelom je gospodarskih, sportskih i kulturnih zbivanja, kako u samome naselju, tako i na području Grada Ludbrega. U svojim začetcima Društvo je bilo posvećeno organizaciji različitih edukativnih sadržaja za svoje članice, od tečaja za kuharice do osposobljavanja za pružanje prve pomoći. Najveću brigu Društvo redovito posvećuje uređenju interijera društvenog doma,



Sl. 6. Momčadi Zadrugara i zagrebačkog Dinama pred utakmicu u okviru Hrvatskog kupa.

opremljenog modernom kuhinjom i posuđem s unikatnim logotipom naziva naselja za oko 500 gostiju. Sve organizacije u mjestu održavale su različite manifestacije u lijepo uređenoj sali svog društvenog doma, uvijek uz neizostavnu potporu i sudjelovanje članica Društva. Tijekom godina svojeg postojanja članice Društva aktivno su sudjelovale u brojnim izložbama kolača, izradi ručnih radova i glumačkim priredbama.

## 5. Nogomet kao okosnica sporta

Mjesni nogometni klub osnovan je 15. svibnja 1947. godine. Među osnivačima Nogometnog kluba „Zadrugar“ iz Hrastovskoga spominju se: Ivan Vucković, Josip Kolak, Tomo Kolak, Josip Kladić, a tu je bio i Andrija Križanić i drugi. U klupskoj dokumentaciji ostalo je zapisano kako su prvu momčad „Zadrugara“ činili: Mirko Vucković, Ivan Vucković, Josip Kolak, Franjo Rak, Rok Jemrić, Antun Vađon, Mihovil Kolak, Stjepan Petričević, Franjo Lazar, Josip Kladić, Tomo Kolak i drugi. Postoji zanimljiva bilježnica u koju je Andrija Križanić, vratar NK „Zadrugara“, tijekom 1957. godine zapisivao susrete svoje ekipe. Tako je zapisano da je prvi susret odigran 2. lipnja 1957. godine

sa Sigecom u Hrastovskom. Pobijedili su gosti s 2:1 (drugi gol za goste pao je, navodno, iz zaleđa).

Godine 1982. organizirana je velika tombola gdje su sakupljena velika novčana sredstva. Tim sredstvima izgrađen je i mjesni vodovod, kupljeno kombi vozilo za vatrogasno društvo, kupljena je samohodna kosilica za košnju trave na igralištu te je investirano u klupske prostorije i uređenje okoliša uz nogometno igralište.<sup>6</sup> Valja spomenuti kako je u Hrastovskom u to vrijeme djelovala i momčad nogometašica pod vodstvom Ivana Štefaneka.

Godina 2010. zlatnim je slovima upisana i urezana u uspomene svakoga kome ovaj klub nešto znači, a tako i u povijest ludbreškog i županijskog amaterskog sporta. Uspješan pohod u županijskom kupu završio je porazom u finalu od Rudara '47 iz Ladanja Donjeg, na stadionu Varteksa u Varaždinu, no obje momčadi izborile su nastup u pretkolu Hrvatskog nogometnog kupa. Zadrugara je ždrijeb odveo u Pazin na noge Pazinki, ne tako davno sudioniku elitnog ranga hrvatskog nogometa. Došavši kao autsajder, podcijenjen od domaćina, klub slavi najveću pobjedu u povijesti, a samim

<sup>6</sup> VRTULEK, Franjo: *Lopta je okrugla*, Varaždin: TIVA, 1995., 139–143.



Sl. 7. Članovi DVD-a Hrastovsko.

time i ulazak u 1. kolo Hrvatskog nogometnog kupa. Protivnik s najslabijim koeficijentom dobiva onog s najjačim – državnog prvaka, Dinamo iz Zagreba. Potrebno je istaknuti kako je cijelo Hrastovsko dobra dva mjeseca živjelo i radilo za ovaj događaj. Dana 22. rujna 2010. godine centralno sportsko događanje u Hrvatskoj bilo je vezano uz ovo „malo“ mjesto. Nogometaši su pred 1500 gledatelja pružili žilav otpor, ali protiv Dinama nije išlo. Rezultat je bio 0-6, pobjeda zagrebačkog kluba.

U narednim godinama Zadrugar nastavlja uspješno ploviti elitnim rangom županijskog nogometa, a godine 2012. izboreno je još jedno finale županijskog kupa. Ovog puta protivnik je bila momčad Ivančice iz Ivanca, hrvatski trećeligaš. Zadrugar je bio vrlo blizu podviga, no lutrija jedanaesteraca otišla je na stranu Ivančana. Izboreno je još jedno pretkolo hrvatskog kupa, gdje je Zadrugar minimalno poražen u Slunju (2-1). Već u sezoni 2013. /14. Zadrugar osvaja 1. županijsku ligu Varaždin i ulazi u 4. hrvatsku ligu nazvanu Međuzupanijska liga Varaždin – Čakovec.

Prve dvije sezone proveli su u vrhu ljestvice, osvojivši odlično 4. mjesto. Nakon toga su u trećoj sezoni ispali iz lige, a godinu dana kasnije i iz 1. županijske lige. Godine 2020./21. klub osvaja Drugu županijsku ligu Varaždin, nakon čega se danas drugu sezonu zaredom uspješno natječe u 1. Županijskoj nogometnoj ligi Varaždin. Predsjednik Kluba je Nino Marković koji je s ostalih 14 članova Izvršnog odbora odlično ustrojio klub, zbog čega ga sasvim sigurno čeka svijetla budućnost.

## 6. Ludbreški konjari

Udruga „Ludbreški konjari“ osnovana je 31. ožujka 2017. godine s ciljem promicanja, razvitka i unapređenja konjarstva, okupljanja vlasnika konja i ljubitelja konja te njegovanja ljubavi prema konjima. Udruga je uzoran organizator manifestacije pod nazivom „Konjičke igre u Hrastovskom“. Tradicionalno je to okupljanje zaljubljenika u ove plemenite životinje koje

uobičajeno početkom kolovoza zbliže stotine sudionika s konjima i različitim konjskim zapregama te oduševljene posjetitelje. Prve Konjičke igre u Hrastovskom održane su 2011. godine. Događaj je priređen na privatnom ranchu obitelji Kosec u Hrastovskom, pokraj rijeke Bednje. Mimohod kroz Hrastovsko i Ludbreg bio je neizostavan, a zvukovi kotača kočija i topot konja koji su odzvanjali cestom evocirali su nekadašnja vremena. Sastavnim su elementima konjičkih igara vožnja kočija, jahanje odnosno timska staza spretnosti, cross i preskakanje prepona. Događanje je popraćeno bogatom ponudom pića i „gableca“ za konjare, zatim štandovima s konjičkom opremom, zabavnim parkom za one najmlađe te tombolom za sve posjetitelje.<sup>7</sup> Udrugu danas uspješno vode predsjednica Martina Balenta, potpredsjednica Sanja Majetić i tajnica Ivančica Rendić.

## 7. Stoljeće vatrogastva

Sredinom svibnja ove godine svečanu proslavu 100 godina vlastitog uspješnog djelovanja organiziralo je Dobrovoljno vatrogasno društvo Hrastovsko, najstarija aktivna udruga građana u ovome mjestu. Činjenica je da začetci provedbe organizirane zaštite od požara u mjestu datiraju s kraja 19. stoljeća, s obzirom na to da su mještani prvu zaprežnu štrcaljku nabavili još oko 1890. godine. O požrtvornom radu mještana Hrastovskoga na požarištima u bližoj okolici između ostalog govori članak u Varaždinskom viestniku, br. 29 iz srpnja 1892. godine, opisujući gašenje velikog požara u Križovljanu, u sklopu kojeg ... *prispiješe žitelji iz Hrastovskoga i Sv. Gjurgja sa svojimi štrcaljkami, a pritrčalo je u pomoć i čitavo žiteljstvo okolišnih sela te mu je neumornim i složnim radom pošlo za rukom vatru lokalizirati i do večera utrnuti.*

DVD Hrastovsko osnovali su 1. siječnja

1923. godine Jakob Mađarić, Ivan Kosec, Mate Novak, Ivan Gotić i Antun Vidović. Iste godine oformljena je prva limena glazba unutar Društva, nakon čega je Društvo brojilo 20-ak članova. Članovi Društva u početku su koristili zaprežnu štrcaljku koju su nabavili mještani 30-ak godina ranije, a početkom 40-ih godina prošlog stoljeća nabavljena je i druga. Početkom Drugog svjetskog rata aktivnosti Društva smanjuju se u skladu s teškim ratnim okolnostima. Nakon Drugog svjetskog rata Društvo se konsolidira i omasovljuje, a prvi značajan poslijeratni projekt svakako je gradnja vatrogasnog doma 1959. godine u današnjoj Selskoj ulici. Ta je godina dodatno značajna za Društvo zbog svečanog prijema nove motorne vatrogasne pumpe.

Značajniji zamah u radu Društvo poprima šezdesetih godina prošlog stoljeća kada bivaju osnovane „pionirska i ženska omladinska ekipa“. Svoju prvu značajniju javnu proslavu svog dugogodišnjeg rada Društvo organizira 1964. godine, obilježivši prvih 40 godina svog djelovanja. Pritom je svečano primljena i prva zastava u povijesti ove organizacije. Od značajnijih aktivnosti vezanih uz vatrogasne intervencije valja istaknuti gašenja požara na području mjesta i njegove okolice. Požar šest štagljeva u Selskoj ulici zabilježen je 1967. godine, a iz razdoblja posljednjih 20-ak godina valja spomenuti požar peradnjaka obitelji Hajduk, štaglja obitelji Mirka Petrošanca, klijeti obitelji Markulinčić u Grodnicama.

Velika proslava 50. obljetnice osnutka Društva organizirana je 1973. godine pod vodstvom tadašnjeg predsjednika Stjepana Vidovića i zapovjednika Mirka Petrošanca. Tijekom povijesti Društvo je imalo omladinsku žensku i mušku ekipu odnosno natjecateljsko odjeljenje. Njihove se aktivnosti stišavaju u drugoj polovini 70-ih godina, no ponovno okupljanje u pomlađenom sastavu pokrenuto je 1983. godine. Iste godine svečano je obilježena 60. obljetnica osnutka Društva, kojem su na čelu tada bili predsjednik Franjo Požgaj, zapovjednik Stjepan Kosec i tajnik Franjo Krobot. Pokrovitelj proslave bila je Koka Varaždin, a valja

<sup>7</sup> <https://evarazdin.hr/fotogalerije/foto-pogledajte-ka-ko-je-bilo-i-tko-je-sve-bio-na-konjickim-igramama-u-hrastovskom-371834/>

istaknuti kako je iste godine nabavljeno i prvo vatrogasno kombi vozilo marke IMV.

Godine 1989. vatrogasna zaprežna kola s pumpom zamijenjena su s riječkim vatrogascima za vatrogasno kombi vozilo marke IMV, nakon čega Društvo posjeduje dva vatrogasna kombi vozila spomenute marke. Prva zaprežna pumpa koju su nabavili mještani Hrastovskog danas krasi prostore Javne vatrogasne postrojbe Grada Rijeke. Godine 1996. u središnjem dijelu mjesta otvoren je novi društveni dom, u sklopu kojeg se nalazi i vatrogasno spremište. Društvo je svoju pokretnu imovinu odmah premjestilo iz starog vatrogasnog doma u Selskoj ulici, a koji je kasnije zbog dotrajlosti srušen. Daljnje opremanje Društva vezano je uz donaciju njemačkog grada Gunzburga 1997. godine, u okviru koje Društvo prima noviju motornu pumpu. Na početku ovog milenija s radom započinju dječja natjecateljska odjeljenja, čije su aktivnosti kontinuirane sve do danas, o čemu svjedoče mnogobrojna osvojena odličja i pehari. Godine 2012. kupljeno je rabljeno kombi vozilo marke Mercedes, a za koji su sredstva prikupljana kroz razne aktivnosti članova Društva, zatim Društva žena, NK Zadrugar te mjesnog društva Crvenog križa Hrastovsko. Godinu potom, u godini obilježavanja 90. obljetnice osnutka Društva, 2. lipnja 2013. godine posvećena je nova zastava Društva u mjesnoj crkvi, pri čemu je kum u 90. godini života bio Mirko Petrošanec, član Društva od 1946. godine. Pod vodstvom predsjednika Društva Kreše Krušelja, zapovjednika Zorana Novaka i tajnika Vilima Bulfa sredinom 2013. godine održana je svečana proslava 90. godišnjice osnutka DVD-a Hrastovsko, u kojoj je sudjelovalo oko 150 vatrogasaca iz 15 vatrogasnih društava.

Posljednjih desetak godina, tijekom srpnja, Društvo tradicionalno organizira svoje pozivno natjecanje pod nazivom „Kup DVD-a Hrastovsko“, u kojem uz seniorska odjeljenja sudjeluju i djeca u dobi od 6 do 12 godina, vježbajući s brentačama. Organiziraju se i različita društvena događanja, poput igraonica za najmlađe, natjecanja u pripremi gastronomskih

specijaliteta, itd. Cijela 2023. godina u znaku je obilježavanja stoljetnog rada Društva. Društvo je nagrađeno Plaketom Grada Ludbrega 2023. godine povodom svog velikog „rođendana“, a početkom godine primilo je na uporabu novije kombi vozilo, donaciju Vatrogasne zajednice Grada Ludbrega. Središnja svečanost obilježavanja 100. obljetnice osnutka DVD-a Hrastovsko održana je 20. svibnja, u sklopu koje je DVD održao i promociju vlastite monografije. Samo Društvo u stručnom smislu danas djeluje kao jedan od stupova vatrogastva matičnog grada. Vatrogasna postrojba Društva u prosjeku broji oko 5 različitih intervencija (požari, tehničke intervencije), uz brojne druge aktivnosti tijekom cijele godine. U Društvu djeluje 67 članova, među kojima 12 operativaca. Vrlo je visoka razina osposobljenosti članstva za različita zvanja i specijalnosti, poglavito zbog razumijevanja jasne spoznaje o važnosti cjelovitnog učenja koje se vrlo ozbiljno shvaća, pa gotovo i nema programa edukacije u vatrogastvu na razini Varaždinske županije u kojem ne bi bilo predstavnika ovog Društva. Valja istaknuti i više od 30 članova pomlatka i vatrogasne mladeži, čiji rezultati na natjecanjima, a prije svega njihovo zajedništvo, raduju njihove starije kolege i predstavljaju zalag uspješnom daljnjem razvoju organizacije. Društvo u ovom mandatnom razdoblju vode predsjednik Krešo Krušelj, zapovjednik Renato Vugrinec i tajnica Petra Vugrinec.

## 8. Prigradska sredina poželjna za život

Hrastovsko se u posljednje vrijeme razvidno razvija u prigradsko naselje poželjno za život, smješteno dovoljno blizu urbanog Ludbrega, a istovremeno spremno čuvati blagodatni spokojnijeg života uz rijeku Bednju i obližnji vinogradarski brežuljak Graci. Upravo taj obližnji brežuljak sve je značajniji čimbenik gospodarskog razvoja lokalne sredine, bivajući mjestom brižnog njegovanja vinove loze i proizvodnje vrhunskih vina, a sve pod budnim okom kipa svetog Martina, koji je podigla

Udruga vinogradara i vinara „Grački grozdek“ iz Svetog Đurđa.

Razvoj samog mjesta već godinama uspješno koordinira Mjesni odbor, predstavljajući sponu između inicijativa mještana i gradske vlasti koja je glavni izvor njihova financiranja. Uz konstantno uređenje društvenog doma, kao mjesta okupljanja mještana i članova ovdašnjih udruga, u njegovoj neposrednoj blizini posljednjih je godina uređeno suvremeno ograđeno košarkaško i malonogometno igralište s protukliznom podlogom, postavljene su sprave za vježbanje na otvorenom, a već od ranije na tom mjestu nalazi se i dječje igralište. Uvedena je LED javna rasvjeta, a znatnim dijelom uređena je rekreativna staza od obližnjeg Kučana Ludbreškog, preko mosta „Brv“ na rijeci Bednji, sve do Hrastovskog, kao idealan dio staze čiji drugi kraj seže do ludbreškog Otoka mladosti.

Stanovnici Hrastovskog danas žive u 10 ulica: Bednjanska, Braće Radića, Lagvička, Ludbreška, Kalnička, Selska (najstarija i najdulja ulica u mjestu, broji oko 120 kućnih brojeva), Svetog Florijana, Vinogradska, Vrtna i Zavrtna. Naselje ima po jednu gostionicu i trgovinu mješovite robe, smještene uz cestu prema Ludbregu. Registrirano je 20-ak obrta, među kojima su frizerke, obučari, autolimari, keramičari, stolari, metaloprerađivači, poljoprivrednici i konzultanti.

## 9. Zaključak

Uspješna sinergija brojnih mještana zainteresiranih za razvoj i unapređenje vlastite životne sredine u Hrastovskom posljednjih je desetljeća polučila zavidna ostvarenja. Tri najdugovječnije društvene organizacije u mjestu, odnosno dobrovoljni vatrogasci, pripadnici nogometnog kluba i članice udruge žena znali su udružiti snage te pokazati ono najbolje u pravome trenutku. Izazova nikada nije nedostajalo, no stanovnici Hrastovskog su oduvijek bili poznati po svojem zajedništvu.

Ovogodišnja svečana proslava 100. obljet-

nice osnutka DVD-a Hrastovsko ukazala je na činjenicu kako i pripadnici nove „digitalne“ generacije streme prema očuvanju vlastite baštine i pozitivnih društvenih vrijednosti, barem u redovima članstva ove organizacije. Tome će svakako pripomoći i monografija koja je izdana u okviru spomenute proslave, a u kojoj je prikazan i povijesni razvoj cjelokupnog mjesta u širem smislu.

Blizina urbane sredine s različitim potencijalnim poslodavcima, konstantno uređivanje mjesne komunalne infrastrukture i rad većeg broja različitih obrta aktualni su temelji nastavka uspješnog razvoja Hrastovskog. Vjerujemo kako će depopulacija seoskih sredina ovdje doista imati manji zamah, s obzirom na to da mještani imaju mogućnost izbora načina života, od društvenijeg koji podrazumijeva uključivanje u različite udruge građana, do onog zatvorenijeg, okrenutog prema vlastitoj obitelji i poslovnoj karijeri. Mjesto danas krasi epitet poželjne lokacije za mlade obitelji, stoga ne treba sumnjati u njegovu lijepu budućnost.

## Izvori i literatura

- Arhiva DVD-a Hrastovsko (zapisnici, knjiga blagajne, referati, fotografije)
- Arhiva NK „Zadrugar“ Hrastovsko (referati, fotografije)
- Varaždinski viestnik, 29 (16. 7. 1892.)
- DRETAR, Milivoj: *Slobodna Podravina*, Zagreb: Savez antifašističkih boraca i antifašista, 2013.
- Grupa autora: *Ludbreg*, Ludbreg: Skupština općine Ludbreg, 1984.
- KOVAČEK, Stjepan: *100 godina Dobrovoljnog vatrogasnog društva Hrastovsko*, Hrastovsko: Tonimir, DVD Hrastovsko, 2023.
- VRTULEK, Franjo: *Lopta je okrugla*, Varaždin: TIVA, 1995.
- WINTER, Marija: *Iz povijesti Ludbrega i okolice – 2*, Koprivnica: Nakladna kuća „Dr. Feletar“, Grad Ludbreg, 2000.